

Jegyzőkönyv
a Magyar-Orosz Történész Vegyesbizottság Magyar Tagozata üléséről

Időpont: 2012. február 16.

Hely: ELTE BTK, Ruszisztikai Központ, Módszertani Kabinet

Jelen van: Baráth Magdolna, Bodnár Erzsébet, Czövek István, Font Márta, Gebei Sándor, Gyimesi Zsuzsanna, Gyóni Gábor, Krausz Tamás, Makai János, Radnóti Klára, Sashalmi Endre, Szili Sándor, Szvák Gyula, Varga Beáta

Kimentette magát: Ágoston Magdolna, Bebesi György, Filippov Szergej, Halász Iván, Kurunczi Jenő

Tartós kiküldetésben: Seres Attila, Varga Éva Mária

I.

Szvák Gyula köszönti a résztvevőket, ismerteti a napirendi pontokat:

1) *a magyar-orosz történetész kapcsolatok helyzete ma Gecsényi Lajos Századokban megjelent cikkének apropóján.*

2) *V. Molnár László köszöntése 60. születésnapja alkalmából.*

Bevezetőjében kifejti, hogy a mai megbeszélés folytatása a legutóbbi ülés témájának és egyben egy hosszabb folyamat része, amely a magyar-orosz tudományos, kulturális együttműködés színvonalának további javítását szolgálja. Véleménye szerint Gecsényi Lajos közelmúltban publikált cikke az eszmecsere jó kiindulópontjául szolgálhat, hiszen Gecsényi professzor 2009-ig a Magyar–Orosz Levéltári Vegyesbizottság elnöke, a legutóbbi időig pedig az MTA Történettudományi Bizottsága vegyesbizottságokat felügyelő alelnöke volt, ezért véleménye nem a kibicé, hanem a tárgyban elmélyült szakemberé.

II.

Gebei Sándor:

Gecsényi Lajos cikke egy levéltáros aggódása. A cikk szerint a magyar-orosz levéltári együttműködés elmarad az osztrák-országtól. Valóban fel kellene lendíteni a magyar-orosz levéltáros együttműködést, ami anyagi áldozatokat is igényelne. Eddig főleg csak protokolláris dolgok történtek magyar-orosz relációban. A magyarországi döntéshozók mentalitásán kellene változtatni. Alig van intézményes együttműködés. A működő szakmai kapcsolatok kizárólag az egyes kutatók személyes erőfeszítéseinek és egyéni kapcsolatrendszerének köszönhetőek.

A Történész Vegyesbizottság aktívan dolgozik, kézzelfogható eredmények vannak, de ezeket mintha nem vennék tudomásul, holott nyilvánvalóan ezen publikált eredmények jó része komoly levéltári kutatómunkára épül.

Baráth Magdolna:

Csak az 1945 utáni korszakkal foglalkozik a cikk. Az osztrák eredmények valóban imponálóak.

Szili Sándor:

A magyar viszonyok nem hasonlíthatók össze az osztrák helyzettel, több okból sem. Az osztrák sikerek mögött ott van Ausztria presztízse, a Habsburg múlt. Továbbá a politikai környezet is más: Bécsnek nemzetközi központ jellege van, Oroszország pl. Ausztriában építi a gáztározóját, a magyar-orosz külpolitikai kapcsolatok viszont – bár ezt a felek nem mondják ki - nem jók.

Szvák Gyula:

Mit csinálunk mi – a Történész Vegyesbizottság – rosszul? Ezt is meg kell vizsgálni, hiszen ugyan elsősorban az 1945 utáni kapcsolatokról van szó a tanulmányban, de mégis az egész magyar-orosz együttműködés érintve van.

Krausz Tamás:

Gecsényi Lajos ebben a cikkben önkritikát is gyakorol. Teljes mértékben támogatom Szili Sándor felszólalását.

Szvák Gyula:

Jól értem tehát, hogy a fő probléma a cikk lényege szerint valójában a levéltárosok, nem pedig a történészek együttműködése?

Baráth Magdolna:

A probléma sokrétűbb. Nem csak pénzkérdés. Egyetértek Sándorral abban, hogy mindenki egyénileg végzi a kutatásait. Létre kellene hozni egy virtuális levéltárosi team-et az 1945 utáni témák kutatásának koordinálására...

Szvák

Jó, de mi köze mindehhez a Történész Vegyesbizottságnak?

Gyula:

Szili Sándor:

A cikk azt várná a Történész Vegyesbizottságtól, hogy lökést adjon a tudományos együttműködésnek, a kapcsolatok javításának. Több, a kapcsolatokban érdekelt tudományos szervezet közös erőfeszítésére lenne szükség...

Szvák Gyula:

Ismét felvetem, hogy milyen szerepe lehet ebben a Történész Vegyesbizottságnak? A Vegyesbizottságnak nincs pénze.

Baráth Magdolna:

Ausztriában projekt rendszerben dolgoznak a levéltárosok. Minden projekt végén könyvet adnak ki, és ha ez jól sikerül, akkor az együttműködés folytatódik.

Szvák Gyula:

A mi Vegyesbizottságunknak ez nem profilja. Amióta Vida István kilépett a bizottságból, csak Baráth Magdolna maradt köztünk, aki evvel a témával foglalkozik. Nem világos, miért nem a Levéltári Vegyesbizottságot szólította meg a szerző?

Baráth Magdolna:

A Levéltári Vegyesbizottságot nem történész vezeti. És az orosz fél sem mindig korrekt.

Szili Sándor:

Konzultációt lehetne kezdeményezni a Levéltári Vegyesbizottsággal.

Font Márta: A Történész Vegyesbizottság Magyar Tagozatának feladata összefogni azokat az embereket, akik a másik ország történetével foglalkoznak. Ugyanez az Orosz Tagozat feladata is. Ehhez képest nagyon szűk témát vet fel Gecsényi Lajos.

A Történész Vegyesbizottság egyéni kutatásoknak teremt keretet a két Akadémia közötti együttműködési szerződés keretei között, projektkezdemenyvezési helyzetben nincs. Ehhez intézményi háttér (infrastruktúra, pénz) kellene.

Baráth Magdolna:

Gecsényi cikke nem kizárólag a Történész Vegyesbizottságot szólítja meg, hanem az MTA Történettudományi Intézetet, a moszkvai magyar Levéltári Intézetet, az 56-os Intézetet is. Ennek a kutatási témának nincs kijelölt gazdája sem, nem csak finanszírozási háttere. Néhány embernek össze kellene fognia a témában és projekt pályázatot írni.

Krausz Tamás:

A Politikatörténeti Intézetnek finanszírozási nehézségei vannak, az '56-os Intézet és a Levéltári Intézet szintén működési gondokkal küszködik.

Baráth Magdolna:

Kellett volna egy intézmény, amely összefogja ezt és koordinálja a pályázatokat.

Gebei Sándor:

A Hadtörténeti Intézet hadisír gondozási programja is ide sorolható. Bíró Andor, egy kárpátaljai fiatalember vezeti ezt a kutatást. Jelentős adatbázisokkal rendelkeznek.

Baráth Magdolna:

Egyre nehezebb Moszkvába kijutni kutatni. A moszkvai Magyar Kulturális Intézet az elmúlt időszakban egyik vezetés alatt sem támogatta levéltári kutatásaimat. És ez nem pénzkérdés.

Szvák Gyula:

Leszűkíteném a kérdést a saját kompetenciánkra. A Történész Vegyesbizottság a maga szerény lehetőségeivel végzi a munkáját, de a mandátumán nem tud túlterjeszkedni.

Krausz Tamás:

A cikkből levonható gyakorlati következtetés: minden olyan intézményt meg kell szólítani, hogy működjön közre, aki szakmailag érdekelt lehet.

Szvák Gyula:

A koordinátori feladatokat delegálni kellene a Levéltári Vegyesbizottsághoz, ez az ő kompetenciájuk.

Gebei Sándor:

Érdekes, hogy miért pont a *Századok*ba írt Gecsényi, amikor az igazi helye a *Levéltári Közleményekben* lett volna?

Szvák Gyula:

Úgy reagálhatnánk tehát Gecsényi professzor felvetésére, hogy jelezzük: támogatnánk a levéltári kérdésben illetékes Levéltári Vegyesbizottság tudományszervező tevékenységét. Legyünk mi is konstruktívak és tekintsük a kérdéses cikket segítőszándékú problémafelvetésnek, amelyet ennél fogva támogatnunk kell. Úgy látom, ezzel mindenki egyetért, így ebben meg is állapodhatunk.

III.

Ezt követően Szvák Gyula a Ruszisztikai Központ legújabb könyveit mutatja be. Miután megérkezik, sor kerül V. Molnár László köszöntésére. Laudál Szili Sándor.

A jegyzőkönyvet készítette: Gyóni Gábor

Hitelesítette: Szvák Gyula